СЭЛЭНГЭ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Сэлэнгэ аймгийн Мандал сум дахь Сум дундын шүүхийн Тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: СЭА-2024/07-НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас: www.selenge@audit.gov.mn	Дарга, тэргүүлэх аудитор: Ч.Энхтуяа
	Утас:7036-3040 Цахим хаяг: enkhtuyach@audit.gov.mn
Сүхбаатар сум	Аудитын менежер: Б.Батмөнх
2024 он	Утас: 7036-3036 Цахим хаяг: batmunkhb@audit.gov.mn
	Ахлах аудитор: Ц.Отгонбаяр
	Утас: 7036-3047 Цахим хаяг: otgonbayarts@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Агуулга

1. Аудитын дүгнэлт 3-4
2. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл 5-11
3. Санхүүгийн тайлангийн тодруулга 11-15
   3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа 11
   3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин 11-12
   3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал 12
   3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлт 12-13
   3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв 13-15
4. Аудитын тайлан 15-17
   4.1 Ерөнхий зүйл 15
   4.2 Материаллаг байдал 15
   4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт 15-16
   4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал 16
   4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт 16
   4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал 17
5. Аудитын илрүүлэлт 17
6. Аудитаар илэрсэн буруу илэрхийллийн нэгтгэл 18-19

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
НДШ	Нийгмийн даатгалын шимтгэл
ТӨХК	Төрийн өмчит хувьцаат компани
ШЕЗ	Шүүхийн Ерөнхий зөвлөл

СЭЛЭНГЭ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

II баг, Цагаан эрэг, Сүхбаатар сум,
Сэлэнгэ аймаг, 43081
Утас/Факс: (976)-7036-3040
Цахим шуудан: Selenge@audit.gov.mn
Цахим хуудас: www.audit.mn

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН
МАНДАЛ СУМ ДАХЬ СУМ ДУНДЫН
ШҮҮХИЙН ТАМГЫН ГАЗРЫН ДАРГА
Д.БАТСАЙХАН ТАНАА

2024.02.08 № СЭА-2024/07-НА-СТА-Т4/3
танай ______-ны № ______-т

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Сэлэнгэ аймгийн Мандал сум дахь Сум дундын шүүхийн Тамгын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Сэлэнгэ аймгийн Мандал сум дахь Сум дундын шүүхийн Тамгын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Засгийн газрын 2023 оны 241 дүгээр тогтоолоор төрийн албаны зарим албан тушаалын цалингийн хэмжээ, доод хэмжээг шинэчлэн тогтоосноос голлон шалтгаалж тус газрын 2023 оны нийт зардал өмнөх оноос 29.8 хувиар нэмэгдсэн байна.

Засгийн газрын 2023 оны 06 дугаар сарын 21-ний өдрийн 241 дүгээр тогтоолоор төрийн албаны зарим албан тушаалын цалингийн хэмжээ, доод хэмжээг шинэчлэн тогтоосон

Шүүгчдийн орон сууцны түрээсийн төлбөрт 2,880.0 мянган төгрөгийг төлөвлөж, баталсан боловч "Төрийн орон сууцны корпораци" ТӨХХК нь байгууллагатай бус хувь хүнтэй гэрээ байгуулж, түрээсийн төлбөрийг хувь хүнээс нэхэмжлэн төлүүлснээс

018020001

шалтгаалж, дээрх зардлаас 1,832.1 сая төгрөгийг бусад тогтмол зардалд гүйлгэн зарцуулсан байна.

Аудитын гол асуудал

Засгийн газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 27-ны өдрийн хуралдааны 52 дугаар тэмдэглэлийг үндэслэн 22 албан хаагчид ажлын үр дүнг харгалзан, албан тушаалын үндсэн цалингаар тооцож, 34,994.8 мянган төгрөгийн урамшуулал олгосон байна.

ШЕЗ-өөс өгсөн чиглэлийн дагуу цалингийн зардлын хэмнэлтээс 6,000.0 мянган төгрөгийг Төрийн сан дахь "Ахмадын сан"-гийн 100130405501 дугаар дансанд төвлөрүүлсэн байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Тус байгууллага нь тайлант оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд 5 зорилтын хүрээнд 57 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж, 74 хувийн гүйцэтгэлтэй үнэлэгдсэн байна.

Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Ч.ЭНХТУЯА

2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

/төгрөгөөр/

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	29,343,157.25	29,178,671.25
31	МӨНГӨ БА ТҮҮНТЭЙ АДИЛТГАХ ХӨРӨНГӨ	1,000,000.00	6,000,000.00
312	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	1,000,000.00	6,000,000.00
3121	Төгрөг	1,000,000.00	6,000,000.00
31211	Төрийн сангийн харилцах	1,000,000.00	6,000,000.00
35	**БАРАА МАТЕРИАЛ**	**28,343,157.25**	**23,178,671.25**
354	Хангамжийн материал	28,343,157.25	23,178,671.25
35410	Бичиг хэргийн материал	1,886,164.00	2,219,190.00
35420	Аж ахуйн материал	25,135,556.25	19,712,776.25
35440	Түлш шатах тослох материал	1,321,437.00	1,246,705.00
2	**ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	**730,121,967.97**	**704,181,334.05**
39	**ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ**	**730,121,967.97**	**704,181,334.05**
392	**Биет хөрөнгө**	**666,223,218.06**	**640,407,584.18**
39201	Барилга, байгууламж	595,724,204.08	595,724,204.08
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(62,164,466.88)	(77,705,583.60)
39203	Авто тээврийн хэрэгсэл	116,495,000.00	116,495,000.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(25,278,333.39)	(37,811,666.79)
39205	Машин, тоног төхөөрөмж	148,879,925.56	156,049,435.56
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(118,892,574.60)	(129,143,169.09)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	52,250,199.00	63,430,199.00
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(44,299,183.22)	(49,902,296.85)
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	4,810,058.07	4,810,058.07
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(1,747,942.56)	(2,184,928.20)
39217	Номын фонд	446,332.00	646,332.00
393	**Биет бус хөрөнгө**	**63,898,749.91**	**63,773,749.87**
39301	Программ хангамж	1,050,000.00	1,050,000.00
39302	Хасагдуулга	(831,250.09)	(956,250.13)
39303	Газар эзэмших эрх	63,680,000.00	63,680,000.00
3	**НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	**759,465,125.22**	**733,360,005.30**
4	**НИЙТ ӨР ТӨЛБӨРИЙН ДҮН**	**-**	**769,885.01**
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	-	769,885.01
413	Өглөг	-	769,885.01
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	-	769,885.01
5	**ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ/ӨМЧИЙН ДҮН**	**759,465,125.22**	**732,590,120.29**
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	759,465,125.22	732,590,120.29
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /ЗГСан/ орон нутгийн сан	178,942,622.54	178,942,622.54
51101	Өмч: -Төрийн өмч	178,942,622.54	178,942,622.54
512	Хуримтлагдсан үр дүн	(53,853,520.36)	(80,728,525.29)
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	(72,870,431.48)	(53,853,520.36)
51220	Тайлант үеийн үр дүн	19,016,911.12	(26,875,004.93)
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	634,376,023.04	634,376,023.04
6	**ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ/ӨМЧИЙН ДҮН**	**759,465,125.22**	**733,360,005.30**

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

/төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)**	**728,461,017.25**	**893,911,510.00**
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	**48,358,717.25**	**15,787,110.00**
120	Нийтлэг татварын бус орлого	45,495,279.00	15,787,110.00
120009	Бусад орлого	38,779,749.00	848,200.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	4,701,210.00	12,625,610.00
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	2,014,320.00	2,313,300.00
122	Тусламжийн орлого	2,863,438.25	-
122002	Хандив тусламж /гадаад/	2,863,438.25	-
13	**ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО**	**680,102,300.00**	**878,124,400.00**
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	680,102,300.00	878,124,400.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	680,102,300.00	878,124,400.00
2	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН (II)**	**709,426,229.05**	**920,786,514.93**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**709,426,229.05**	**920,786,514.93**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**690,367,391.06**	**908,289,508.38**
2101	**Цалин, хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	**504,015,432.01**	**668,342,899.99**
210101	Цалин	335,426,129.80	431,394,898.73
210102	Нэмэгдэл цалин	133,705,199.21	148,436,223.12
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	12,329,375.00	23,998,864.95
210104	Урамшуулал	22,554,728.00	64,512,913.19
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	**63,058,792.00**	**83,423,387.01**
210201	Тэтгэврийн даатгалын шимтгэл	42,879,982.00	56,779,437.00
210202	Тэтгэмжийн даатгалын шимтгэл	5,044,702.00	6,679,933.00
210203	ҮОМШ өвчний даатгалын шимтгэл	4,035,761.00	5,344,247.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгалын шимтгэл	1,008,940.00	1,329,069.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгалын хураамж	10,089,407.00	13,290,701.01
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	**34,699,968.00**	**42,756,962.65**
210301	Гэрэл цахилгааны зардал	4,158,145.00	5,627,655.38
210302	Түлш, халаалтын зардал	28,659,479.00	35,824,411.27
210303	Цэвэр, бохир усны зардал	1,882,344.00	1,304,896.00
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	**28,599,649.00**	**33,710,630.81**
210401	Бичиг хэргийн материал	11,631,548.00	10,131,474.00
210402	Тээвэр, шатахууны зардал	8,205,661.00	10,551,681.00
210403	Шуудан холбоо интернэтийн төлбөр	5,814,140.00	6,272,325.81
210405	Хог хаягдал устгах, цэвэрлэх	190,000.00	238,000.00
210406	Бага үнэ түргэн элэгдэл зүйлс	2,758,300.00	6,517,150.00
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	**18,538,470.00**	**20,244,380.00**
210601	Багаж хэрэгсэл	560,000.00	8,244,380.00
210604	Урсгал засвар	17,978,470.00	12,000,000.00
2107	**Томилолт, зочны зардал**	**3,745,600.00**	**7,541,700.00**
210702	Дотоод томилолтын зардал	3,745,600.00	7,541,700.00
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр хураамж**	**4,907,660.00**	**6,779,404.00**
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	2,030,000.00	3,852,569.00
210803	Даатгалын үйлчилгээний төлбөр	2,678,000.00	2,655,925.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	136,860.00	163,230.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	44,000.00	44,000.00

210807	Газрын төлбөр	18,800.00	63,680.00
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	**32,801,820.05**	**45,490,143.92**
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	-	1,000,000.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	32,801,820.05	44,490,143.92
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**19,058,837.99**	**12,497,006.55**
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	-	750,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж шагнал урамшуулал	-	750,000.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	19,058,837.99	11,747,006.55
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	19,058,837.99	11,747,006.55
3	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III=I-II)**	**19,034,788.20**	**(26,875,004.93)**
225	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН (V)**	**17,877.08**	**-**
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	17,877.08	-
4	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (VI=IV-V)**	**(17,877.08)**	**-**
5	**НИЙТ ҮР ДҮН (VII=III+VI)**	**19,016,911.12**	**(26,875,004.93)**

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

/төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)**	**681,102,300.00**	**884,124,400.00**
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	**1,000,000.00**	**6,000,000.00**
120	Нийтлэг татварын бус орлого	1,000,000.00	6,000,000.00
120009	Бусад орлого	1,000,000.00	6,000,000.00
13	**ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО**	**680,102,300.00**	**878,124,400.00**
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	680,102,300.00	878,124,400.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	680,102,300.00	878,124,400.00
2	**НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (II)**	**680,102,300.00**	**873,200,500.00**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**680,102,300.00**	**873,200,500.00**
210	**БАРАА АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**661,043,462.01**	**860,703,493.45**
2101	Цалин, хөлс болон нэмэгдэл урамшил	504,015,432.01	674,342,899.99
210101	Үндсэн цалин	335,426,129.80	437,394,898.73
210102	Нэмэгдэл	133,705,199.21	148,436,223.12
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	12,329,375.00	23,998,864.95
210104	Үр дүнгийн урамшуулал	22,554,728.00	64,512,913.19
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	**63,058,792.00**	**82,653,502.00**
210201	Тэтгэврийн даатгалын шимтгэл	42,879,982.00	56,779,437.00
210202	Тэтгэмжийн даатгалын шимтгэл	5,044,702.00	6,679,933.00
210203	ҮОМШ өвчний даатгалын шимтгэл	4,035,761.00	5,344,247.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгалын шимтгэл	1,008,940.00	1,259,080.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгалын хураамж	10,089,407.00	12,590,805.00
2103	**Байр ашиглалтай холбоотой тогтмол зардал**	**34,699,968.00**	**42,756,962.65**
210301	Гэрэл цахилгааны зардал	4,158,145.00	5,627,655.38
210302	Түлш, халаалтын зардал	28,659,479.00	35,824,411.27
210303	Цэвэр, бохир усны зардал	1,882,344.00	1,304,896.00
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	**29,160,040.00**	**30,353,024.81**
210401	Бичиг хэрэг	10,558,500.00	10,151,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	8,450,000.00	9,628,749.00

210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	5,814,140.00	6,272,325.81
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	190,000.00	238,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	4,147,400.00	4,062,950.00
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	**20,455,970.00**	**15,276,000.00**
210601	Багаж техник хэрэгсэл	2,477,500.00	3,276,000.00
210604	Урсгал засвар	17,978,470.00	12,000,000.00
2107	**Томилолт, зочны зардал**	**3,745,600.00**	**7,541,700.00**
210702	Дотоод албан томилолт	3,745,600.00	7,541,700.00
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	**4,907,660.00**	**6,779,404.00**
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил, үйлчилгээний төлбөр хураамж	2,030,000.00	3,852,569.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	2,678,000.00	2,655,925.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	136,860.00	163,230.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	44,000.00	44,000.00
210807	Газрын төлбөр	18,800.00	63,680.00
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	**1,000,000.00**	**1,000,000.00**
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,000,000.00	1,000,000.00
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**19,058,837.99**	**12,497,006.55**
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	-	750,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж шагнал урамшуулал	-	750,000.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	19,058,837.99	11,747,006.55
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	19,058,837.99	11,747,006.55
3	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)**	**1,000,000.00**	**10,923,900.00**
	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	-	-
5	**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)**	**-**	**5,923,900.00**
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	-	5,923,900.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	-	5,923,900.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	-	5,923,900.00
6	**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)**	**-**	**(5,923,900.00)**
	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	-	-
8	**НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ**	**1,000,000.00**	**5,000,000.00**
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	(0.00)	1,000,000.00
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	1,000,000.00	6,000,000.00

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

/төгрөгөөр/

КОД	ҮЗҮҮЛЭЛТ	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан үр дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
	ДАНС	511	51300	51210+51220	
C01	**2022 оны 1-р сарын 1-ээрх үлдэгдэл**	**178,942,622.54**	**634,376,023.04**	**(72,870,431.48)**	**740,448,214.10**
C02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	-	-
C03	**Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл**	**178,942,622.54**	**634,376,023.04**	**(72,870,431.48)**	**740,448,214.10**
C04	Дахин үнэлгээний нэмэгдэл, хэрэгжсэн дүн	-	-	-	-
C05	Хөрөнгө оруулалтын дахин үнэлгээний гарз	-	-	-	-
C06	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз гарз	-	-	-	-
C07	Тайлант үеийн үр дүн /Цэвэр ашиг алдагдал/	-	-	19,016,911.12	19,016,911.12
C08	**2022 оны 12-р сарын 31-ээрх үлдэгдэл**	**178,942,622.54**	**634,376,023.04**	**(53,853,520.36)**	**759,465,125.22**
D01	**2022 оны 12-р сарын 31-ээрх үлдэгдэл**	**178,942,622.54**	**634,376,023.04**	**(53,853,520.36)**	**759,465,125.22**
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	-	-
D03	**Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл**	**178,942,622.54**	**634,376,023.04**	**(53,853,520.36)**	**759,465,125.22**
D04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	-	-	-	-
D05	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт, бууралт	-	-	-	-
D06	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз гарз	-	-	-	-
D07	Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн зөрүү	-	-	-	-
D08	Тайлант үеийн үр дүн /Цэвэр ашиг алдагдал/	-	-	(26,875,004.93)	(26,875,004.93)
D09	**2023 оны 12-р сарын 31-ээрх үлдэгдэл**	**178,942,622.54**	**634,376,023.04**	**(80,728,525.29)**	**732,590,120.29**

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	-	-	-
2	**I. НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	**878,208,100.00**	**866,377,393.45**	**11,830,706.55**	**98.65**
21	**УРСГАЛ ЗАРДЛЫН ДҮН**	**878,208,100.00**	**866,377,393.45**	**11,830,706.55**	**98.65**
210	**Бараа, үйлчилгээний зардал**	**877,208,100.00**	**865,627,393.45**	**11,580,706.55**	**98.68**
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	**674,428,000.00**	**674,342,899.99**	**85,100.01**	**99.99**
210101	Үндсэн цалин	461,684,200.00	437,394,898.73	24,289,301.27	94.74
210102	Нэмэгдэл	148,326,100.00	148,436,223.12	(110,123.12)	100.07
210103	Унаа, болон бусад нөхөн олговор	32,181,600.00	23,998,864.95	8,182,735.05	74.57

210104	Урамшуулал	32,236,100.00	64,512,913.19	(32,276,813.19)	200.13
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	**82,676,700.00**	**82,653,502.00**	**23,198.00**	**99.97**
210201	Тэтгэврийн даатгал	59,279,400.00	56,779,437.00	2,499,963.00	95.78
210202	Тэтгэмжийн даатгал	5,849,300.00	6,679,933.00	(830,633.00)	114.20
210203	ҮОМШӨ ний даатгал	4,679,500.00	5,344,247.00	(664,747.00)	114.21
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,169,900.00	1,259,080.00	(89,180.00)	107.62
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	11,698,600.00	12,590,805.00	(892,205.00)	107.63
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	**43,804,900.00**	**42,756,962.65**	**1,047,937.35**	**97.61**
210301	Гэрэл цахилгаан	4,562,200.00	5,627,655.38	(1,065,455.38)	123.35
210302	Түлш, халаалт	35,715,500.00	35,824,411.27	(108,911.27)	100.30
210303	Цэвэр, бохир ус	647,200.00	1,304,896.00	(657,696.00)	201.62
210304	Байрны түрээс	2,880,000.00	-	2,880,000.00	-
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	**38,116,600.00**	**30,553,024.81**	**7,563,575.19**	**80.16**
210401	Бичиг хэрэг	11,500,000.00	10,151,000.00	1,349,000.00	88.27
210402	Тээвэр (шатахуун)	9,629,400.00	9,628,749.00	651.00	99.99
210403	Шуудан холбоо, интернэтийн төлбөр	10,277,200.00	6,272,325.81	4,004,874.19	61.03
210404	Ном, хэвлэл	600,000.00	200,000.00	400,000.00	33.33
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	960,000.00	238,000.00	722,000.00	24.79
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, аж ахуйн эд зүйлс	5,150,000.00	4,062,950.00	1,087,050.00	78.89
2105	**Нормативт зардал**	**500,000.00**	**-**	**500,000.00**	**-**
210503	Нормын хувцас зөөлөн эдлэл	500,000.00	-	500,000.00	-
2106	**Эд хогшил худалдан авах**	**21,000,000.00**	**20,999,900.00**	**100.00**	**100.00**
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	9,000,000.00	8,999,900.00	100.00	100.00
210604	Урсгал засвар	12,000,000.00	12,000,000.00	-	100.00
2107	**Томилолт, зочны зардал**	**9,761,300.00**	**7,541,700.00**	**2,219,600.00**	**77.26**
210702	Дотоод албан томилолт	9,761,300.00	7,541,700.00	2,219,600.00	77.26
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр**	**6,870,600.00**	**6,779,404.00**	**91,196.00**	**98.67**
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	3,900,000.00	3,852,569.00	47,431.00	98.78
210803	Даатгалын үйлчилгээ	2,678,000.00	2,655,925.00	22,075.00	99.18
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	184,800.00	163,230.00	21,570.00	88.33
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	44,000.00	44,000.00	-	100.00
210807	Газрын төлбөр	63,800.00	63,680.00	120.00	99.81
2209	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	**50,000.00**	**-**	**50,000.00**	**-**
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	50,000.00	-	50,000.00	-
	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	**1,000,000.00**	**750,000.00**	**250,000.00**	**75.00**
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	1,000,000.00	750,000.00	250,000.00	75.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж урамшуулал	1,000,000.00	750,000.00	250,000.00	75.00
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	**878,208,100.00**	**866,377,393.45**	**11,830,706.55**	**98.65**
1310	**УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ**	**878,208,100.00**	**866,377,393.45**	**11,830,706.55**	**98.65**
131001	**Улсын төсвөөс санхүүжих**	**878,208,100.00**	**866,377,393.45**	**11,830,706.55**	**98.65**
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	0.00	(0.00)	-
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	0.00	(0.00)	-
6	**ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ**	**-**	**-**	**-**	**-**
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	1.00	1.00	-	100.00
610001	Төсвийн байгууллага	1.00	1.00	-	100.00

62	**АЖИЛЛАГСДЫН ТОО**		**23.00**	**23.00**	**-**	**100.00**
620001	Удирдах ажилтан		2.00	2.00	-	100.00
620002	Гүйцэтгэх ажилтан		17.00	17.00	-	100.00
620003	Үйлчлэх ажилтан		4.00	4.00	-	100.00
65	**ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ**		**23.00**	**23.00**	**-**	**100.00**
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч /ТЗ/		9.00	9.00	-	100.00
650002	Төрийн тусгай албан хаагч /ТТ/		4.00	4.00	-	100.00
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч /ТҮ/		10.00	10.00	-	100.00

4317143998
МЮА0065 9055

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Сэлэнгэ аймгийн Мандал сум дахь Сум дундын шүүхийн Тамгын газар / *Мандал сум дахь Сум дундын шүүхийн Тамгын газар* / нь "*Шүүхийн бие даасан, шүүгчийн хараат бус байдлыг хангах, шүүн таслах ажиллагааг хэвийн, тасралтгүй хэрэгжүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлж, шүүхийн үйлчилгээг олон нийтэд хүртээмжтэй, нээлттэй хүргэх*" гэсэн эрхэм зорилгыг тавьж ажиллажээ.

Үйл ажиллагааны чиглэлийг дараах байдлаар тодорхойлсон байна. Үүнд:

- Шүүгчийн хараат бус, шүүхийн бие даасан байдлыг хангах, шүүхийн захиргааны үйл ажиллагааг удирдах, шүүхийн хүний нөөц, шүүхийн судалгаа, мэдээлэл, олон нийтийг мэдээллээр хангах зэрэг хуульд заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах,
- Шүүхийг өдөр тутмын үйл ажиллагаагаа хэвийн явуулах нөхцөлөөр хангах,
- Шүүхийн хөдөлмөр зохион байгуулалт, дотоод журмын биелэлтэд хяналт тавих,
- Шүүхэд хэрэг, нэхэмжлэл, гомдол, хүсэлтийг хүлээн авч, бүртгэх,
- Шүүхийн бичиг хэрэг, захидал харилцаа, шуудан, архивын үйл ажиллагааг зохион байгуулах,
- Шүүхийн эд хөрөнгийн бүртгэл, тооллого, эзэмшил, ашиглалт, хамгаалалтыг зохион байгуулж, эд хөрөнгийн бүрэн бүтэн байдлыг хангах арга хэмжээ авах,
- Хэргийн эд мөрийн баримтыг хадгалах, зөөвөрлөх.

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль, тогтоомж, бодлого журамд дараах өөрчлөлт орсон байна. Үүнд:

- Монгол Улсын 2023 оны Төсвийн тухай хуулиар төсөв, санхүүжилттэй холбоотой,
- Хөдөлмөрийн тухай хуульд 2023 оны 07 дугаар сарын 07-нд нэмэлт өөрчлөлт орсон,
- Төрийн хэмнэлтийн тухай хуульд 2023 оны 06 дугаар сарын 16, 07 дугаар сарын 07-нд нэмэлт өөрчлөлт орсон,

- Шүүхийн тухай хуульд 2023 оны 06 дугаар сарын 16, 07 дугаар сарын 07-нд нэмэлт өөрчлөлт орсон,
- Төрийн албаны тухай хуульд 2023 оны 01 дүгээр сарын 06, 05 дугаар сарын 04, 06 дугаар сарын 16, 07 дугаар сарын 07, 11 дүгээр сарын 10, 12 дугаар сарын 07-нд нэмэлт өөрчлөлт орсон,
- Засгийн газрын 2023 оны 06 дугаар сарын 21-ний өдрийн 241 дүгээр тогтоолоор төрийн албаны зарим албан тушаалын цалингийн хэмжээ, доод хэмжээг шинэчлэн тогтоосон гэх мэт.

Мандал сум дахь Сум дундын шүүхийн Тамгын газрын санхүүгийн үйл ажиллагаанд ШЕЗ-ийн Хяналт, шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын албанаас хяналт тавьдаг бөгөөд сар бүрийн төсвийн гүйцэтгэлийн мэдээ, шилэн дансны мэдээллээр дамжуулан төсвийн дотоод хяналтыг хэрэгжүүлсэн байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах, дотоод аудитораас шууд туслалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Мандал сум дахь Сум дундын шүүхийн Тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

ШЕЗ-ийн даргын 2020 оны 12 дугаар сарын 22-ны өдрийн 174 дүгээр тушаалаар ШЕЗ-ийн ажлын алба, анхан болон давж заалдах шатны шүүхийн Тамгын газрын хэмжээнд мөрдөгдөх нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг баталсан байна.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Мандал сум дахь Сум дундын шүүхийн Тамгын газрын 2022 оны санхүүгийн тайланг Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалаар баталсан “Төсөвт байгууллагад мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн дансны заавар”-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна.

2023 оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 26,105.1 мянган төгрөгөөр буюу 3.6 хувиар буурсан байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

/мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	1,000.00	6,000.00	5,000.00
Авлага	-	-	-
Бараа материал	28,343.15	23,178.67	(5,164.48)
Үндсэн хөрөнгө	730,121.97	704,181.33	(25,940.64)
Нийт хөрөнгө	**759,465.12**	**733,360.00**	**(26,105.12)**
Өр төлбөр	-	769.88	769.88
Засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/	759,465.12	732,590.12	(26,875.00)
Өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	**759,465.12**	**733,360.00**	**(26,105.12)**

Дээрх хүснэгтээс харахад дараах дансанд нөлөө бүхий өөрчлөлт гарсан байна. Үүнд:

- Мөнгөн хөрөнгө дансны үлдэгдэл нь 6,00.0 мянган төгрөг болж, 5,000.0 мянган төгрөгөөр өссөн нь ШЕЗ-өөс өгсөн чиглэлийн дагуу цалингийн зардлын хэмнэлтээс 6,000.0 мянган төгрөгийг төрийн сан дахь “Ахмадын сан”-гийн 100130405501 тоот дансанд төвлөрүүлсэнтэй холбоотой байна.
- Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл 704,181.3 мянган төгрөг болж, 25,940.6 мянган төгрөгөөр буурсан нь төсвийн хөрөнгөөр 5,923.9 мянган төгрөгийн тоног төхөөрөмж, ном худалдан авч, ШЕЗ-өөс 1,445.6 мянган төгрөгийн тоног төхөөрөмж, 11,180.0 мянган төгрөгийн тавилга, эд хогшлыг үнэ төлбөргүйгээр тус тус орлого авч, 44,490.1 мянган төгрөгийн хуримтлагдсан элэгдэл байгуулсан нь нөлөөлсөн байна.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллагын 2023 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг улсын төсвөөс 992,115.8 мянган төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийн төслийн саналаас 236,504.1 мянган төгрөгөөр бууруулж / *эд хогшил, урсгал засварын зардлыг 238,200.0 мянган төгрөгөөр, тогтмол зардлыг 7,054.9 мянган төгрөгөөр, урсгал шилжүүлгийг 5,700.0 мянган төгрөгөөр хангамж, бараа материалын зардлыг 4,720.2 мянган төгрөгөөр, томилолтын зардлыг 4,202.7 мянган төгрөгөөр, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамжийг 2,356.3 мянган төгрөгөөр, нормативт зардлыг 2,112.0 мянган төгрөгөөр тус тус бууруулж, цалин,*

ажил олгогчоос төлөх НДШ-ийн зардлыг 27,842.0 мянган төгрөгөөр өсгөсөн байна./ 755,611.8 мянган төгрөгөөр баталсан байна. Төсвийн жилийн дундуур батлагдсан төсвийг нийт 122,596.3 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлсэн тодотгол хийж, 878,208.1 мянган төгрөгөөр эцэслэн баталсан байна. Үүнд:

- *Цалин, ажил олгогчоос төлөх НДШ-ийн зардлыг 99,056.8 мянган төгрөгөөр,*
- *Тогтмол зардлыг 10,115.5 мянган төгрөгөөр,*
- *Эд хогшил, урсгал засварын зардлыг 8,000.0 мянган төгрөгөөр,*
- *Томилолтын зардлыг 5,964.0 мянган төгрөгөөр,*
- *Хангамж, бараа материалын зардлыг 965.0 мянган төгрөгөөр,*
- *Бараа үйлчилгээний бусад зардлыг 50.0 мянган төгрөгөөр тус тус нэмэгдүүлж,*
- *Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамжийг 1,555.0 мянган төгрөгөөр бууруулсан гэх мэт.*

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 1 хөтөлбөрийн 2 арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр 878,208.1 мянган төгрөгийн төсөв баталж, улсын төсвөөс санхүүжүүлэхээр төлөвлөн гүйцэтгэлээр 878,124.4 мянган төгрөгийн санхүүжилт авч, урсгал үйл ажиллагаанд зарцуулсан байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 865,627.4 мянган төгрөг буюу 98.6 хувьтай байгаа нь үндсэн үйл ажиллагааны зардлын төсвийг 11,830.7 мянган төгрөгөөр хэмнэсэнтэй холбоотой байна.

Хүснэгт 2. Хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

/мянган төгрөгөөр/

д/д	Хөтөлбөр, арга хэмжээ	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Биелэлт
1	Үндсэн үйл ажиллагааны зардал	877,208.10	865,627.40	11,580.70	98.68
2	Ажил олгогчоос олгох тэтгэмж	1,000.00	750.00	250.00	75.00
	Дүн	**878,208.10**	**866,377.40**	**11,830.70**	**98.65**

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Тайлант онд тус газрын нэмэлт санхүүжилтийн 100130405401 тоот дансанд орлого, зарлагын гүйлгээ хийгдээгүй байна.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Мандал сум дахь Сум дундын шүүхийн Тамгын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Аудитыг Сэлэнгэ аймаг дахь Төрийн аудитын газрын ахлах аудитор Ц.Отгонбаяр гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер Б.Батмөнх, дарга, тэргүүлэх аудитор Ч.Энхтуяа нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Мандал сум дахь Сум дундын шүүхийн Тамгын газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Сэлэнгэ аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2024 оны 01 дүгээр сарын 23-ны өдрийн 38 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл “дунд” гэж үнэллээ.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2022 оны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлын 709,426.2 мянган төгрөгөөс 1 хувиар буюу 7,094.3 мянган төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж, шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотойгоор тус байгууллага нь тайлант онд дараах арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлсэн байна. Үүнд:

- Бичиг хэрэг, албан хэрэг хөтлөлтийг цахим хэлбэрт шилжүүлж, бичиг хэрэг, шуудан холбооны зардлыг хэмнэсэн,
- Шүүхийн танилцуулга, боршур зэрэг тараах материал хэвлэх зардлыг зогсоосон,
- Ээлжийн амралтаараа дотоодын амралт, сувилал, төрсөн нутагтаа амрах тохиолдолд очих, ирэх замын зардлыг олгоогүй,
- Шаардлагагүй бараа материалыг их хэмжээгээр авч нөөцлөөгүй,

- Цахилгааны зардлыг хэмнэхийн тулд өдөр, шөнийн тарифаар бодогддог тоолуур тавиулсан, бохир соруулдаг байсныг нэгдсэн шугамд холбож, тогтмол зардлыг хэмнэж ажилласан байна.

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Тайлант хугацаанд Мандал сум дахь Сум дундын шүүхийн Тамгын газрын мэдээлбэл зохих 28 төрлийн 168 мэдээллийг хугацаанд нь бүрэн мэдээлсэн байна.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцсэн гэж дүгнэлээ.

4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.5.1 Завсрын аудитын талаар

Дарга, тэргүүлэх аудиторын 2023 оны 10 дугаар сарын 26-ны өдрийн 123 дугаар “Санхүүгийн тайланд аудит хийх тухай” албан бичгийг хүргүүлсэн бөгөөд тус байгууллагын 2023 оны 3 дугаар улирлын санхүүгийн тайланд хийсэн завсрын үеийн санхүүгийн тайлангийн аудитаар алдаа, зөрчил илрээгүй байна.

4.5.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар нягтлан бодогчид үр дүнгийн урамшуулалтай давхардуулан балансын урамшуулал олгосон зөрчилд зөвлөмж өгснийг дахин давтан гаргаагүй байна.

Хүснэгт 3. Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

/мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Өмнөх аудитын үзүүлэлт		Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Зөвлөмж	1	1,595.3	1	1,595.3	100
Нийт дүн	**1**	**1,595.3**	**1**	**1,595.3**	**100**

4317143998
МЮА0065 9055436

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал гараагүй болно.

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар 6769.8 мянган төгрөгийн зөрчил[1] илэрснээс 769.8 мянган төгрөгийн зөрчилд албан шаардлага өгч, 6,000.0 мянган төгрөгийн зөрчилд зөвлөмж хүргүүллээ.

5.1 Албан шаардлага

1.Төсвийг зохистой удирдаагүй, төлбөр тооцоог урьдчилан хянан баталгаажуулаагүйн улмаас НДШ-ийн 769.8 мянган төгрөгийн өр төлбөр үүсгэсэн нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8 дахь "*Төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх*", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5 дахь "*Дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах*" гэсэн заалтуудыг зөрчсөн байна.

<u>*Шийдвэрлэсэн нь:*</u> Төлбөр тооцоо, гүйлгээг гарахаас өмнө нь хянан баталгаажуулж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх, өр төлбөрийг барагдуулах албан шаардлага хүргүүлэх.

5.2 Зөвлөмж

1. Төсвийн төлөвлөлттэй холбоотой асуудал:

Ахмад настны тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.7 дахь *"... байгууллага өөрийн төсөв, үйл ажиллагааны орлогоосоо цалингийн нийт сангийн гурав хүртэл хувьтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн хөрөнгөөр "Ахмадын сан" байгуулах......"*, Засгийн газрын 2017 оны 197 дугаар тогтоолын 2-р хавсралтаар баталсан "Ахмадын сан байгуулан ажиллуулах журам"-ын 1.3 дахь "*Төсөвт байгууллагын тухайд цалингийн сангийн 3 хүртэлх хувьтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн хөрөнгөөр сан байгуулж, шаардагдах хөрөнгийг төсөвтөө жил бүр тусгана*" *гэсэн* заалтын дагуу Ахмадын сангийн эх үүсвэрийг төсөвт тусган төлөвлөөгүйгээс жилийн эцэст цалингийн зардлаас **6,000.0** мянган төгрөгийг төрийн сан дахь *"Ахмадын сан"*-ийн 100130405501 дугаар дансанд шилжүүлсэн байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх *"Төсвийг төлөвлөх, батлах, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад дараах зарчмыг баримтална"*, 5.1.2 дахь *"Төсвийн иж бүрэн, **үнэн зөв** байдлыг хангасан байх"* гэсэн заалтыг зөрчсөн байна.

2.2 <u>*Өгсөн зөвлөмж:*</u> Ахмад настны тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.7 дахь заалтыг хэрэгжүүлэн тухайн жилийн төсвийн төлөвлөгөөнд *"Ахмадын сан"*-ийн зардлыг тусган, батлуулах.

---

[1] Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

Дээрх зөвлөмжийн мөрөөр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг Төрийн аудитын тухай хуулийн 20.5[2] дахь заалтад тусгасны дагуу аудитын тайланг хүлээн авснаас хойш 30 хоногийн дотор, биелэлтийг 2024 оны 09 дүгээр сарын 15 -ны өдрийн дотор тус тус төрийн аудитын байгууллагад ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруулаагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Дүн												

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаал-тны тоо	Тоо	Дүн
НДШ-ийн өглөг үүсгэсэн	1	769.8			1	769.8						
Ахмадын санд шаардагдах хөрөнгийг төлөвлөөгүй	1	6,000.0					1	6,000.0				
Дүн	**1**	**6,769.8**			**1**	**769.8**	**1**	**6,000.0**				

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Дүн								

[2] Шалгагдагч этгээд болон холбогдох бусад албан тушаалтан нь энэ хуулийн 20.2-т заасан зөвлөмжийн мөрөөр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг аудитын тайланг хүлээн авснаас хойш 30 хоногийн дотор төрийн аудитын байгууллагад ирүүлнэ.

Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил								
Дүн								
Нийт дүн								

СЭЛЭНГЭ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2024 оны 02 сарын 08 өдөр Дугаар 01/А 18 6 0 3 8 8 Сүхбаатар
СЭА-2024/07/НА-СТА-ТШЗ

Зөрчил арилгуулах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Сэлэнгэ аймгийн Мандал сум дахь Сум дундын шүүхийн Тамгын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитаар төсвийг зохистой удирдаагүй, төлбөр тооцоог урьдчилан хянаагүйн улмаас НДШ-ийн 769.8 мянган төгрөгийн өр төлбөр үүсгэсэн зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8 дахь *"Төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх"*, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5 дахь *"Дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах;"* гэсэн заалтуудыг зөрчсөн байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-д *"Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө"*, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан *"Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох"* журмын 4.2.1-д *"Албан шаардлага өгөхөд дараах нийтлэг үндэслэлийг харгалзана"*, 4.2.1.11 *"Хууль тогтоомж, гэрээ, хэлцэл зөрчсөн..."* гэж заасныг тус тус үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Төсвийг зохистой удирдах, төлбөр тооцоог урьдчилан хянах замаар өр төлбөр үүсгэхгүй ажиллаж, биелэлтийг 2024 оны 06 дугаар сарын 15-ны өдрийн дотор Сэлэнгэ аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ирүүлэх.
2. Цаашид холбогдох хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Сэлэнгэ аймгийн Мандал сум дахь Сум дундын шүүхийн Тамгын газрын дарга Д.Батсайхан, нягтлан бодогч Л.Сансугар нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Ч.ЭНХТУЯА

АХЛАХ АУДИТОР Ц.ОТГОНБАЯР

СЭА-2024/07/НА-СТА-ТШЗ

018040002